

*Andreas Arent Jespersen &
Jeppe Vestergaard*

De folkeretlige regler om
kyststaters rettigheder over
kontinentalsoklen –
med særligt henblik på
rettigheder i Arktis

Afgrænsning af overlappende krav på
den arktiske undergrund

Andreas Arent Jespersen & Jeppe Vestergaard

De folkeretlige regler om kyststats rettigheder over kontinentsoklen

– med særligt henblik på rettigheder i Arktis.

Afgrænsning af overlappende krav på den arktiske undergrund

© Karnov Group Denmark A/S, København 2015

ISBN 978-87-619-3704-9

Omslag: Torben Lundsted, Korsør

Sats og tryk: Zeuner Grafisk a/s, Odder

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Indledning	13
<i>Kapitel 1</i>	
Havretskonventionen	18
1. Havretskonventionens tilblivelseshistorie	18
<i>Kapitel 2</i>	
Kontinentalsoklen og det arktiske område	22
1. Kontinentalsoklen som begreb	22
1.1. Den juridiske kontinentalsokkel	23
1.2. Den juridiske kontinentalsokkels ydre grænse	25
1.3. Oceanbundsrygge, undersøiske rygge og undersøiske hævnninger	25
2. Indledning til kyststaters rettigheder og forpligtelser over kontinentalsoklen	26
2.1. Kyststaters rettigheder indenfor den eksklusive økonomiske zone	28
2.2. Kyststaters forpligtelser indenfor den eksklusive økonomiske zone	30
2.3. Kyststaters rettigheder over den forlængede kontinentalsokkel	30
2.4. Kyststaters forpligtelser over den forlængede kontinentalsokkel	32
3. Det Arktiske Ocean som område og dets ressourcer	33
3.1. Kyststaternes arktiske strategier	35
4. Opsummering	38
<i>Kapitel 3</i>	
Identifikation af relevante stater	40
1. Hvilke stater har mulighed for at forlænge kontinentalsoklen	40
1.1. Proceduren for forlængelse af kontinentalsoklen efter artikel 76	41
1.1.1. Grænserne for soklen fastlægges på grundlag af CLCS' henstilling	43
1.1.2. Grænserne for soklen er endelige og bindende	47
1.2. Tredjestaters ret til at forlænge kontinentalsoklen efter artikel 76	50
1.2.1. Artikel 38, stk. 1 (b) – mellemfolkelige sædvaner	52
1.2.2. Den traditionelle teori	53
1.2.3. Traktaters egnethed som grundlag for dannelse af retssædvaner	61
1.3. Om Havretskonventionens artikel 76 har dannet en retssædvane	63
1.3.1. Faktorer af betydning for dannelse af en retssædvane	63
1.3.2. Artikel 76 og dens normskabende karakter	65
1.3.3. Vurdering af praksis og opinio juris med udgangspunkt i artikel 76	66
2. Opsummering	70

Indholdsfortegnelse

Kapitel 4

Staternes ansøgning til CLCS og Lomonosov Ryggens karakteristika og betydning	71
1. Kyststaternes ansøgninger om forlængelse af kontinentalsoklen i Arktis	71
1.1. Danmarks ansøgninger om forlængelse af kontinentalsoklen i Arktis	71
1.2. Ruslands ansøgninger om forlængelse af kontinentalsoklen i Arktis	72
1.3. Norges ansøgninger om forlængelse af kontinentalsoklen i Arktis	72
1.4. Canadas ansøgning om forlængelse af kontinentalsoklen i Arktis	72
2. Lomonosov Ryggen som område	73

Kapitel 5

Retsgrundlaget for afgrænsning af overlappende krav i Arktis	74
1. Retsgrundlaget for afgrænsning	74
1.1. Artikel 38, stk. 1, (a) – mellemfolkelige konventioner foruden Havretskonventionen	75
1.1.1. Beskrivelse af Ilulissat-erklæringen	77
1.1.2. Hard law kontra soft law	77
1.1.3. Undersøgelse af Ilulissat-erklæringen	79
1.1.4. Ilulissat-erklæringens betydning for fremtidige afgrænsningssager i Arktis	82
1.2. Artikel 38, stk. 1 (b) – mellemfolkelige sædvaner	84
1.2.1. Tilgangen til equitable principles – før og nu	86
1.2.2. Forskellen på equitable principles i almindelighed og Havrettens sædvane om equitable principles	87
1.3. Artikel 38, stk. 1 (d) – praksis fra ICJ og ITLOS	88
1.3.1. Praksis fra ICJ	89
1.3.2. Praksis fra ITLOS	92
2. Opsummering	93

Kapitel 6

Domme og afgørelser	94
1. Indledning til analyse	94
1.1. Analysemetode	97
2. Jan Mayen-sagen	97
2.1. Identifikation af retsgrundlaget for afgrænsning af kontinentalsoklen	98
2.2. Trin to – relevante forhold	99
2.2.1. Geografiske forhold – forholdet mellem kystlængderne	100
2.2.2. Geografiske forhold – tilstedeværelsen af is	102
2.2.3. Ikke-geografiske forhold – adgang til ressourcer	102
2.2.4. Ikke-geografiske forhold – socioøkonomiske forhold samt population	104
2.2.5. Ikke-geografiske forhold – den nationale sikkerhed	105
2.2.6. Ikke-geografiske forhold – parternes adfærd	105

2.3. Sagens relevans for afgrænsningssager i Arktis	106
3. Nicaragua v. Honduras-sagen	107
3.1. Identifikation af retsgrundlaget for afgrænsning af kontinentalsoklen	107
3.2. Valg af afgrænsningsmetode	108
3.2.1. ICJ's fravalg af ækvidistanceprincippet	109
3.3. Bisektorprincippet	110
3.4. Sagens relevans for afgrænsningssager i Arktis	111
4. Rumænien v. Ukraine-sagen	111
4.1. Identifikation af retsgrundlaget for afgrænsning af kontinentalsoklen	112
4.2. Valg af afgrænsningsmetode	113
4.3. Trin to – vurdering af relevante forhold	114
4.3.1. Geografiske forhold – forholdet mellem kystlængderne	115
4.3.2. Geografiske forhold – Sortehavets lukkede karakter og tidligere afgrænsningssaftaler	115
4.3.3. Geografiske forhold – tilstedeværelsen af øer	116
4.3.4. Ikke-geografiske forhold – parternes adfærd	116
4.3.5. Geografiske forhold – ækvidistancelinjens afskærende effekt	117
4.3.6. Ikke-geografiske forhold – sikkerhedsmæssige overvejelser	117
4.4. Trin tre – disproportionalitetstesten	118
4.5. Sagens relevans for afgrænsningssager i Arktis	121
5. Bangladesh v. Myanmar-sagen	121
5.1. Identifikation af retsgrundlaget for afgrænsning af kontinentalsoklen	122
5.2. ITLOS' kompetence	122
5.3. Valg af afgrænsningsmetode	125
5.4. Trin to – relevante forhold	126
5.4.1. Geografiske forhold – tilstedeværelsen af øer	126
5.4.2. Ikke-geografiske forhold – den naturlige forlængelse af kontinentalsoklen	126
5.4.3. Geografiske forhold – konkave kystlinjer og afskærende effekt	128
5.4.4. Ikke-geografiske forhold – undergrunden i Bengalbugten	129
5.5. Trin tre – disproportionalitetstesten	129
5.6. Sagens relevans for Arktis	130
6. Nicaragua v. Colombia-sagen	131
6.1. Identifikation af retsgrundlaget for afgrænsning af kontinentalsoklen	132
6.2. Valg af afgrænsningsmetode	132
6.3. Trin to – relevante forhold	134
6.3.1. Geografiske forhold – forholdet mellem kystlængderne	134
6.3.2. Geografiske forhold – ækvidistancelinjens afskærende effekt	134
6.3.3. Geografiske forhold – tilstedeværelsen af tredjestater	135
6.3.4. Ikke-geografiske forhold – parternes adfærd	136
6.3.5. Ikke-geografiske forhold – sikkerhed og udøvelse af ordensmagt	137

Indholdsfortegnelse

6.3.6. Ikke-geografiske forhold – adgang til naturlige ressourcer	137
6.4. Trin tre – disproportionalitetstesten	137
6.5. Sagens relevans for Arktis	139
7. Aftaler mellem de arktiske stater vedrørende maritim afgrænsning	139
7.1. Aftale mellem Norge og Sovjetunionen i 1957	140
7.2. Aftale mellem Danmark og Canada i 1973	140
7.3. Aftale mellem Island og Norge (Jan Mayen) i 1980, 1981 og 1997	141
7.4. Aftale mellem Sovjetunionen og USA i 1990	141
7.5. Aftale mellem Danmark (Grønland) og Island i 1997	141
7.6. Aftale mellem Danmark (Grønland) og Norge i 1995 og 2006	142
7.7. Aftale mellem Norge og Rusland i 2010	142
 <i>Kapitel 7</i>	
Afgrænsning af overlappende krav i Arktis	143
1. Indledning til afgrænsning udenfor 200 sømil i Arktis	143
2. Afgrænsningsmetode i Arktis	144
2.1. Opsummering	149
3. Relevante forhold i Arktis	151
3.1. Relevante forhold – forholdet mellem kystlængderne	151
3.2. Relevante forhold – tilstedeværelsen af tredjestater	151
3.3. Relevante forhold – tilstedeværelsen af øer	152
3.4. Relevante forhold – ækvidistancelinjens afskærende effekt	153
3.5. Relevante forhold – geomorfologiske forhold	154
3.6. Relevante forhold – økonomiske forhold	156
3.7. Relevante forhold – is	158
3.8. Relevante forhold – historiske rettigheder	159
3.9. Opsummering	161
4. Disproportionalitetstesten	161
 <i>Kapitel 8</i>	
Samlet konklusion	163
1. Konklusion og perspektivering	163
Summary	167
Bilag 1	168
Bilag 2	169
Bilag 3	170
Bilag 4	171
Bilag 5	172
Bilag 6	173
Bilag 7	174
Litteraturfortegnelse	175